

BIP Rady Ministrów i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

<https://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r1499223061208,Projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-szczegolnych-rozwiazaniach-zwiazanych-z-usuwan.html>

2020-10-29, 02:25

Numer projektu	UD542
Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi
Rodzaj dokumentu	projekty ustaw
Informacje o przyczynach i potrzebie wprowadzenia rozwiązań planowanych w projekcie	<p>Przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi określa rozwiązania, jakie mogą być stosowane w przypadku wystąpienia skutków powodzi i stanowi wykonanie rekomendacji 4.3 Międzyresortowego Zespołu do oceny systemu ratownictwa i ochrony ludności, powołanego przez Prezesa Rady Ministrów po nawałnicach z sierpnia 2017 r. Zespół zaproponował dokonanie analizy możliwości wyłączenia z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zasilków przeznaczonych na doraźną pomoc osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń o charakterze klęski żywiołowej. W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że w przypadku wystąpienia zdarzenia klęskowego na większą skalę, a tym bardziej na skalę masową, system pomocy działający na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jest nieefektywny. Obowiązująca procedura przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest sformalizowana i długotrwała. Procedura udzielania pomocy oraz organizacja pomocy społecznej w Polsce dostosowane są do sytuacji standardowych (udzielania pomocy głównie dla osób ubogich, starszych, niepełnosprawnych czy działania w sytuacjach o charakterze lokalnym, krótkotrwałym), a nie do sytuacji o charakterze klęski żywiołowej, w której pomoc społeczna srowadza się do obsługi niemalże wszystkich mieszkańców gminy. W konsekwencji powyższego niezbędne jest stworzenie rozwiązania, które z jednej strony przyspieszy przyznawanie pomocy poszkodowanym, a z drugiej odciąży ośrodki pomocy społecznej, które będą mogły skupić się na udzielaniu pomocy osobom najbardziej potrzebującym. W związku z powyższym, w planowanej nowelizacji proponuje się rozwiązanie zmierzające do przekazania kompetencji do przyznawania doraźnych zasiłków osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń klęskowych, w wysokości do 6 tys. zł, bezpośrednio wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta.</p> <p>W następstwie przeprowadzonej analizy podjęta została decyzja o uwzględnieniu powyższej rekomendacji poprzez rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi.</p>

Zaproponowana nowelizacja wprowadza możliwość zastosowania szczególnych rozwiązań przewidzianych ww. ustawą także do innych niż powódź zdarzeń kłęsowych w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (np.: huragany, osuwiska ziemi, wyładowania atmosferyczne). W nowelizacji proponuje się, w przypadku wystąpienia skutków wszelkich zdarzeń kłęsowych, wprowadzenie możliwości wypłaty doraźnych zasiłków kłęsowych. Zastosowanie tego rozwiązania możliwe będzie po wydaniu przez właściwego wojewodę aktu prawa miejscowego określającego wykaz gmin lub miejscowości, w których wystąpiło zdarzenie kłęsowe, na terenie których można dokonywać wypłaty doraźnych zasiłków kłęsowych. Pozostałe rozwiązania przewidziane ustawą uruchamiane będą po wydaniu rozporządzenia przez Radę Ministrów, czyli w trybie obowiązującym obecnie.

W nowelizacji proponuje się rozwiązanie zmierzające do przekazania kompetencji do przyznawania doraźnych zasiłków osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń kłęsowych bezpośrednio wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta). W projekcie proponuje się ponadto zwiększenie wysokości zasiłku kłęsowego z obecnie obowiązującej w ustawie kwoty 2 tys. zł do maksymalnie 6 tys. zł, tj. kwoty doraźnego zasiłku celowego uruchamianego obecnie dla osób poszkodowanych przez żywioły na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz wybranych Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ponadto wojewoda otrzyma możliwość przejęcia wypłaty zasiłków, w sytuacji gdy wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie wyda decyzji w sprawie przyznania zasiłku w ustawowym terminie 2 dni od dnia wypłynięcia wniosku do organu. Wojewoda uzyska również uprawnienie do nałożenia kary finansowej na wójta (burmistrza, prezydenta miasta), za nieterminowe załatwianie spraw związanych z przyznawaniem i wypłatą zasiłków.

Cel projektu, proponowane środki realizacji, oddziaływanie na życie społeczne, spodziewane skutki i następstwa oraz sposób mierzenia efektów regulacji.

Celem projektu jest rozszerzenie możliwości przyznawania zasiłku, o którym mowa w zmienianej ustawie, także na inne niż powódź zdarzenia kłęsowe (w tym huragany, osuwiska ziemi, wyładowania atmosferyczne), podwyższenie maksymalnej kwoty tego zasiłku z 2 tys. zł do 6 tys. zł oraz wprowadzenie możliwości podjęcia przez wojewodów działań zmierzających do przyznania zasiłku poszkodowanym w sytuacji, gdy gminy nie wywiązałyby się z realizacji tego zadania. Zakłada się, że wypłaty zasiłków kłęsowych dokonywane byłyby bezpośrednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, na terenie której wnioskodawca poniósł szkodę albo gminy sąsiadujące, na terenie której przebywa w wyniku przeprowadzenia ewakuacji albo konieczności opuszczenia zagrożonego miejsca zamieszkania. Wysokość zasiłku nie będzie mogła przekroczyć wysokości poniesionych szkód. Decyzję o przyznaniu zasiłku wydawać będzie wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni od dnia wypłynięcia wniosku. Zasiłek wypłacany będzie niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni od dnia wydania decyzji w sprawie przyznania zasiłku. Weryfikacja zasadności przyznania zasiłku dokonywana będzie przez organ wypłacający zasiłek po jego wypłacie. W celu zapewnienia wojewodzie kontroli terminowości załatwiania spraw związanych z przyznawaniem pomocy bezpośredniej w postaci zasiłków i ewentualne przejęcie tych spraw, proponuje się nałożenie na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) obowiązku informowania wojewody o wnioskach o zasiłek, jakie wpłynęły, w terminie 3 dni od dnia wypłynięcia wniosku oraz o sposobie załatwienia tych wniosków. W sytuacji, gdy wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie wyda decyzji w sprawie przyznania zasiłku w terminie 2 dni od dnia wypłynięcia wniosku do organu, wypłaty zasiłku oraz weryfikacji zasadności przyznania zasiłku dokonywać będzie wojewoda. Ponadto przewiduje się sankcje za nieterminowe załatwianie spraw związanych z przyznawaniem zasiłków. W przypadku rażącego naruszenia przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) terminu 2 dni na wydanie decyzji w sprawie zasiłku, wojewoda będzie mógł wymierzyć temu organowi karę w wysokości do 100 zł za każdy dzień zwłoki. Taką samą sankcję przewiduje się za niewypłacenie zasiłku przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w terminie 2 dni od dnia wydania decyzji w sprawie zasiłku za nieprzedstawienie wojewodzie informacji o wnioskach jakie wpłynęły oraz o sposobie ich załatwienia. Wprowadzone sankcje pozwolą zdyscyplinować gminy do terminowego udzielania pomocy poszkodowanym.

W projekcie proponuje się przekazać do kompetencji właściwych wojewodów wprowadzanie możliwości zastosowania ww. rozwiązań. Proponuje się, aby wojewodowie, w drodze aktu prawa miejscowego, określali wykaz gmin lub miejscowości, w których wystąpiła powódź (w rozumieniu art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne) lub inne klęski żywiołowe, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, na terenie których można dokonywać wypłaty doraźnych zasiłków kłęsowych. Zaproponowany tryb uruchamiania zasiłków – wydanie przez wojewodę aktu prawa miejscowego – jest uzasadniony mniej sformalizowanym trybem uchwalania takiego aktu (obecnie wypłaty zasiłku powodziowego można dokonać po wprowadzeniu takiej możliwości w rozporządzeniu wydawanym przez Radę Ministrów). W konsekwencji przyczyni się to przyspieszenia wypłaty zasiłków osobom poszkodowanym.

Projektowane rozwiązanie pozwoli skoncentrować się ośrodkom pomocy społecznej na organizowaniu bezpośredniej pomocy osobom potrzebującym schronienia, ciepłego posiłku, leków, odzieży. Zaproponowany tryb pomocy jest mniej sformalizowany od trybu uruchamiania zasiłków celowych wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ustawa ta obowiązuje bowiem do wprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego przed wydaniem decyzji administracyjnej w przedmiocie zasiłku celowego z pomocy społecznej. Przyznawanie zasiłków kłęsowych, bez przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, znacznie przyspieszy udzielanie wsparcia finansowego poszkodowanym. Ponadto wprowadzenie możliwości przyznawania bezpośrednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) pomocy doraźnej na pierwsze najpilniejsze potrzeby osób poszkodowanych znacznie odciąży kierowników ośrodków pomocy społecznej.

Zwiększenie kwoty zasiłku maksymalnie do 6 tys. zł uwzględni doświadczenia wynikające z corocznie występujących zdarzeń kłęsowych i skali pomocy niezbędnej dla pokonania przez poszkodowanych pierwszych trudności po wystąpieniu szkód wynikających z żywiołem. W przypadku wystąpienia zdarzenia noszącego znamiona klęski żywiołowej, pomoc, która realnie jest w stanie wesprzeć poszkodowanych, jest szacowana w kwocie do 6 tys. zł. Wysokość tej pomocy jest wystarczająca do zapewnienia poszkodowanym schronienia, wykonania niezbędnych prac zabezpieczających mienie, dokonania drobnych remontów, zapewnienia dostępu do wody pitnej, dokonania zakupu przedmiotów niezbędnych w gospodarstwie domowym, zakupu leków czy żywności.

Zmierzenie efektów regulacji wymaga zaistnienia zdarzenia kłęsowego, w wyniku którego będzie można zastosować regulację, a zatem zadania przyszłego, niepewnego, o niemożliwości do przewidzenia skali szkód oraz liczbę osób poszkodowanych.

Diagnoza dotycząca potrzeb i sposobu udzielania doraźnej pomocy w Polsce w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych – na podstawie danych ilościowych i jakościowych – oraz wskazanie problemów wymagających interwencji.

W przypadku wystąpienia zdarzenia kłęsowego, w wyniku którego poszkodowane są osoby lub rodziny, mogą one wystąpić z wnioskiem o udzielenie zasiłku celowego na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W pierwszej kolejności poszkodowani mogą otrzymać zasiłki celowe z pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnych, podstawowych potrzeb bytowych w kwocie do 6 tys. zł. Rodziny lub osoby samotnie gospodarujące mogą także skorzystać z bezwrotnej pomocy finansowej w kwotach wyższych – maksymalnie do 200 tys. zł na remont lub odbudowę budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego. Ponadto poszkodowani mogą otrzymać zasiłki celowe przeznaczone na remont lub odbudowę zniszczonych lub uszkodzonych budynków gospodarczych służących zaspokojeniu niezbędnych potrzeb bytowych. Pomoc ta przyznawana jest ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, a wyżej wskazane maksymalne kwoty pomocy zaproponowane zostały przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, dysponującego ww. rezerwą. Przykładowo, w związku z nawalnicami z sierpnia 2017 r. ze środków ww. rezerwy wypłaconych zostało 12 935 zasiłków celowych z pomocy społecznej, przeznaczonych na remont lub odbudowę zniszczonych lub uszkodzonych budynków mieszkalnych lub lokali mieszkalnych. Ponadto wypłacono 3 991 zasiłków celowych z przeznaczeniem na remont lub odbudowę zniszczonych lub uszkodzonych budynków gospodarczych.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomoc społecznej, zasiłek celowy może zostać przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W myśl art. 40 ust. 2 przywołanej ustawy, zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej. Ww. zasiłek może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi (art. 40 ust. 3). Odpowiednio do powyższego, zasiłki celowe przysługują osobom i rodzinom, które w wyniku strat poniesionych wskutek klęski żywiołowej w prowadzonym przez siebie gospodarstwie domowym, znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji, w której nie są w stanie zaspokajać swoich niezbędnych potrzeb bytowych w oparciu o posiadane środki własne. Pomoc przyznawana jest przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej. Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są na podstawie decyzji administracyjnej – stosownie do art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W myśl art. 106 ust. 4 ww. ustawy, decyzja ta wydawana jest po uprzednim przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, którego celem jest ustalenie, czy zostały spełnione warunki przyznania świadczenia (w przypadku zbadania uprawnień do zasiłku celowego jest to m.in. brak możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych osoby lub rodziny, zniszczenie albo uszkodzenie domu lub mieszkania, w którym w dniu wystąpienia zdarzenia kłęsowego prowadził gospodarstwo domowe).

Planowane narzędzie interwencji, w szczególności wpływające na realizację działań przez bezpośrednich i pośrednich interesariuszy projektu. **Interesariusze projektu:** Nowelizacja oddziaływać będzie na osoby fizyczne i rodziny, bowiem dane osoborodzina może być dotknięta skutkami klęski żywiołowej. W latach 2014-2017 poszkodowanych w wyniku klęsk żywiołowych zostało ok. 12 520 osób/rodzin. Przyznawanie zasiłków oraz ich wypłata powierzona zostanie wójtom (burmistrzom, prezydentom miasta), którzy dokonywać będą także weryfikacji przyznanej pomocy. Ponadto przewiduje się możliwość przyznawania i wypłaty zasiłku przez właściwych wojewodów. W konsekwencji przyjętego rozwiązania właściwym do rozpatrywania odwołań od decyzji wydanych przez wojewodów w sprawie zasiłków kłęsowych będzie minister właściwy do spraw administracji. Zgodnie z projektem, podstawą do uruchamiania zasiłków kłęsowych będzie akt prawa miejscowego wydany przez właściwego wojewodę. Zgodnie z

projektowaną delegacją, w przypadku wystąpienia powodzi w rozumieniu art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne lub innej klęski żywiołowej, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, o rozmiarach powodujących konieczność zastosowania rozwiązań wskazanych w ustawie, gdy środki zastosowane przez właściwe organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego okazały się niewystarczające, właściwy wojewoda, uwzględniając rodzaj żywiołu oraz skutki przez niego wyrażone, może określić, na podstawie danych przekazanych wojewodzie przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, na terenie której wystąpiła powódź lub inna klęska żywiołowa, wykaz gmin lub miejscowości poszkodowanych w wyniku powodzi lub innej klęski żywiołowej, na terenie których będzie można zastosować rozwiązania zmierzające do przyznania zasiłku kłęsowego. Przy wydawaniu ww. aktu prawa miejscowego wojewoda kierować się będzie zakresem niezbędnej do udzielenia pomocy i uwzględniać będzie bieżące możliwości budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni od dnia wypłynięcia wniosku, będzie mógł wydać decyzję w sprawie przyznania zasiłku, który powinien zostać wypłacony niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni od dnia wydania decyzji w sprawie przyznania zasiłku. Weryfikacja zasadności przyznania zasiłku kłęsowego dokonywana będzie przez organ wypłacający zasiłek po jego wypłacie. W przypadku niedochowania tych terminów przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), zasiłek będzie mógł być wypłacony bezpośrednio przez wojewodę. Dodatkowo wprowadza się możliwość zastosowania przez wojewodę sankcji za nieterminowe załatwianie spraw związanych z przyznawaniem zasiłków, co pozwoli zdyscyplinować organy gminy do terminowego udzielania pomocy.

Koszty i korzyści wdrożenia narzędzi interwencji, obciążenia regulacyjne z nimi związane. Mechanizmy i czas ewaluacji efektywności nowej regulacji. Środki na wypłaty zasiłków kłęsowych pochodzić będą z budżetu państwa z rezerwy celowej przeznaczonej na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych (cz. 83, poz. 4). W latach 2014-2017, na pierwsze, doraźne zasiłki celowe z pomocy społecznej w wysokości do 6 tys. zł (przyznawane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) z ww. rezerwy wydatkowano ok. 47,325 tys. zł, co po uśrednieniu rocznym daje kwotę 11,831 tys. zł. Należy zaznaczyć, że w każdym roku wydatki były na różnym poziomie, a ich wysokość była uzależniona od skali klęski. Finansowanie z budżetu państwa zasiłków kłęsowych w wysokości do 6 tys. zł uzależnione jest od skali wystąpienia zdarzeń o charakterze klęsk żywiołowych i wysokości poniesionych strat w gospodarstwach domowych. Przedstawiony projekt sprawozdania się do przekazania kompetencji do przyznawania pomocy w wysokości do 6 tys. zł wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) – dotychczas doraźną pomoc poszkodowanym przyznawał kierownik ośrodka pomocy społecznej. Nie zmienia się natomiast źródło finansowania pomocy – będzie to nadal rezerwa celowa budżetu państwa przeznaczona na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Projektowana regulacja będzie miała pozytywny wpływ na sprawy społeczne. Przekazanie kompetencji do przyznawania doraźnych zasiłków osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń kłęsowych, w wysokości do 6 tys. zł, bezpośrednio wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), przyczyni się do odciążenia ośrodków pomocy społecznej, które obecnie realizują przyznawanie zasiłków celowych poszkodowanym w wyniku takich zdarzeń. Projektowane rozwiązanie pozwoli skoncentrować się ośrodkom pomocy społecznej na organizowaniu bezpośredniej pomocy osobom potrzebującym schronienia, ciepłego posiłku, leków, odzieży. Jednocześnie zaproponowany tryb przyznawania pomocy (decyzja wójta, burmistrza, prezydenta miasta) wydawana na podstawie wniosku i oświadczenia osoby poszkodowanej (o poniesionych szkodach) przyczyni się do przyspieszenia udzielania pomocy finansowej poszkodowanym.

Projektowane rozwiązania nałożą dodatkowe obowiązki na wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) w zakresie informowania wojewody o sposobie załatwienia wniosków o zasiłek oraz wojewodów, którzy wydawać będą akty prawa miejscowego, określające gminy lub miejscowości, w których wystąpiły skutki powodzi lub innych klęsk żywiołowych, na terenie których niezbędne jest wprowadzenie możliwości przyznawania zasiłków kłęsowych. Ponadto, w przypadku niewydania przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) decyzji w sprawie przyznania zasiłku w terminie 2 dni od dnia wypłynięcia wniosku do organu, decyzję o przyznaniu zasiłku może wydać wojewoda. W takim przypadku zasiłek wypłacany, a następnie weryfikowany, będzie przez wojewodę. Dodatkowo w kompetencji wojewodów będzie nakładanie kar pieniężnych na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w przypadku nieterminowego załatwiania spraw.

Z uwagi na specyfikę projektu niezasadna jest jego ewaluacja. Ze względu na nieprzewidywalność wystąpienia zdarzeń kłęsowych oraz niemożliwość do przewidzenia ich skale, zasięg czy liczbę osób poszkodowanych oraz rodzaj i wysokość szkód, jakie mogą one wyrządzić, nie da się przyjąć miernika możliwego do zastosowania przy ewaluacji efektów projektu.

Organ odpowiedzialny za opracowanie projektu	MSWiA
Osoba odpowiedzialna za opracowanie projektu	Jarosław Zieliński Sekretarz Stanu
Organ odpowiedzialny za przedłożenie projektu RM	MSWiA
Planowany termin przyjęcia projektu przez RM	III kwartał 2019 r.
Informacja o rezygnacji z prac nad projektem (z podaniem przyczyny)	-

[Rejestr zmian](#)
